

RP 87/2016 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om en lokal avdelning av den enhetliga patentdomstolen i Finland

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om en lokal avdelning av den enhetliga patentdomstolen i Finland. Lagen ska innehålla bestämmelser om inrättande av en lokal avdelning, avdelningens säte och rättegångsspråket.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms separat genom förordning av statsrådet samtidigt med avtalet om en enhetlig patentdomstol eller, om detta inte är möjligt, så snart som möjligt efter det.

ALLMÄN MOTIVERING

1 Målsättning och de viktigaste förslagen

Den 8 december 2015 godkände riksdagen det avtal om en enhetlig patentdomstol som avses i regeringens proposition RP 45/2015 rd, de lagförslag som ingår i propositionen och att det avges en i propositionen avsedd förklaring om provisorisk tillämpning av avtalet.

Finland har ratificerat avtalet om en enhetlig patentdomstol, nedan *avtalet*, och deponerat ratifikationsinstrumentet den 19 januari 2016 samt utfärdat en ensidig förklaring i fråga om protokollet om provisorisk tillämpning av avtalet. Finland kommer således att vara med i det nya patentsystemet genast när det träder i kraft. Avtalet har publicerats i Europeiska unionens officiella tidning (2013/C 175/01).

Den provisoriska tillämpningen av avtalet inleds när minst 13 avtalsslutande stater som har ratificerat avtalet eller som har fått ratificeringstillstånd av sitt parlament, av vilka Frankrike, Tyskland och Förenade kungariket ska vara med, har förbundit sig till provisorisk tillämpning. Avtalet hade i mars 2016 ratificerats av nio stater, inbegripet Frankrike. Åtta stater hade förbundit sig till protokollet om provisorisk tillämpning. På grund av ratificeringssituationen i Tyskland beräknas den provisoriska tillämpningen av avtalet starta tidigast i oktober 2016.

Första instans i den enhetliga patentdomstolen, dvs. förstainstansrätten omfattar en central avdelning samt lokala och regionala avdelningar. Bestämmelser om den centrala avdelningens säten finns i avtalet medan lokala och regionala avdelningar inrättas på de avtalsslutande ländernas begäran. Begäran ställs till domstolens administrativa kommitté, som fattar beslut om inrättande. Den avtalsslutande stat i vilken en lokal eller regional avdelning har inrättats ska utse avdelningens säte.

På de grunder som konstaterats i regeringens proposition RP 45/2015 rd föreslås det i denna proposition att det inrättas en lokal avdelning av den enhetliga patentdomstolens förstainstansrätt i Finland. Den lokala avdelningen ska vara belägen i Helsingfors och vara verksam i samma lokaler som marknadsdomstolen. Rättegångsspråken i den lokala avdelningen föreslås bli finska, svenska och engelska.

2 Propositionens konsekvenser

2.1 Konsekvenser för statsfinanserna

Enligt artikel 37.1 i avtalet ska de avtalsslutande medlemsstater som står värdar för domstolens avdelningar svara för kostnaderna för de faciliteter som avdelningarnas verksamhet förutsätter, såsom kostnader i anslutning till lokaler, arbetsredskap samt den administrativa personalens löner under övergångsperioden.

Den lokala avdelningen ska finnas i Helsingfors och utnyttja marknadsdomstolens lokaler. Detta minskar kostnaderna för att inrätta avdelningen. Engångsutgifterna för att inrätta den lokala avdelningen har uppskattats till cirka 100 000 euro. Dessa kostnader hänför sig till det skede då verksamheten startas upp och till ombyggnad av en del av marknadsdomstolens lokaler så att de lämpar sig för den enhetliga patentdomstolen, bl.a. så att tolkning kan ordnas. De anställda vid patentdomstolen ska också få datorer, sedvanliga textbehandlingsprogram och annat kontorsmaterial. Under det första verksamhetsåret beräknas de kostnader som inte är av engångsnatur uppgå till ca 100 000 euro. Dessa kostnader består bl.a. av löner till den admi-

nistrativa personalen. Under övergångsperioden svarar den stat där den lokala avdelningen har sitt säte för dem. Ett årsverke har beräknats räcka till för att sköta den lokala avdelningens administrativa uppgifter. Detta medför kostnader på minst 66 000 euro. För att uppgiften ska kunna skötas under semestrar och vid sjukdomsfall måste åtminstone två sekreterare på deltid anställas vid den lokala avdelningen. Kunskaper i engelska är nödvändiga för att uppgiften ska kunna skötas med framgång, vilket för sin del inverkar på lönenivån. I fråga om den administrativa personalen vid domstolen har det i samband med det preliminära beredningsarbetet föreslagits att denna personal bör ha åtminstone examen på yrkeshögskolenivå. Förhandlingar om avdelningarnas utrustning och frågor som gäller den administrativa personalen förs dock ännu i en beredningskommitté avseende patentdomstolen. Det finns därför inte tillgång till exakta uppgifter om vilka slags ändringsarbeten eller vilken personalstyrka som behövs.

Det kan antas att kostnaderna för lokaler och arbetsredskap utvecklas i jämn takt och eftersom marknadsdomstolens lokaler kan utnyttjas är det möjligt att inleda den lokala avdelningens verksamhet utan ytterligare investeringar i ett senare skede. Frågan måste dock bedömas på nytt när verksamheten har inletts.

Finland svarar inte för löneutgifterna för de domare som arbetar i avdelningens sammansättningar, utan de personalkostnader som gäller domare ingår i den enhetliga patentdomstolens budget. Antalet domare och personalens löneutgifter inverkar således indirekt på de avtalsslutande staternas finansiella bidrag och domstolsavgifter, men inte på de kostnader som den lokala avdelningens verksamhet förorsakar den stat där avdelningen är belägen.

Inrättandet av en lokal avdelning väntas öka statens utgifter på justitieministeriets förvaltningsområde med ca 200 000 euro under det första verksamhetsåret. Om det finansiella bidrag som Finland ska betala till domstolen beaktas, utökas statens utgifter med ca 400 000 euro under domstolens första verksamhetsår. De förvaltningsutgifter som förorsakas av att en lokal avdelning inrättas täcks inom anslagsramen för justitieministeriets förvaltningsområde under moment 25.10.03 (Omkostnader för övriga domstolar).

2.2 Förslagets övriga konsekvenser

Marknadsdomstolen är i Finland behörig domstol att handlägga tvistemål, besvärssärenden och ansökningsärenden som gäller industriella rättigheter och upphovsrätt. Genom avtalet om en enhetlig patentdomstol överförs på lång sikt en del av denna behörighet på den enhetliga patentdomstolen, som kommer att ha exklusiv behörighet att handlägga tvistemål som gäller traditionella europeiska patent och europeiska patent med enhetlig verkan.

Genom att en lokal avdelning inrättas i Finland blir det möjligt att handlägga tvister om europeiska patent i Finland. Om ingen avdelning inrättas, skulle omständigheten att ett tvistemål som gäller ett europeiskt patent förs till den enhetliga patentdomstolen för avgörande innebära att målet alltid skulle handläggas i en avdelning eller en centralavdelning som är belägen i en annan avtalsslutande stat. Det skulle då inte finnas någon möjlighet att processa på finska eller svenska. Inrättandet av en lokal avdelning skulle bl.a. av skäl som hänger samman med rättegångsspråket ligga i fysiska personers eller sådana företags intresse som är verksamma i Finland.

En omfattande redogörelse för konsekvenserna av att avtalet om en enhetlig patentdomstol godkänns och av att en lokal avdelning inrättas finns i regeringens proposition RP 45/2015 rd s. 20—30.

3 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid justitieministeriet. Arbets- och näringsministeriet har deltagit i beredningen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 §. *Lokal avdelning av den enhetliga patentdomstolen.* Det konstateras i paragrafen att det i Finland finns en i artikel 7.1 i avtalet om en enhetlig patentdomstol avsedd lokal avdelning av den enhetliga patentdomstolens förstainstansrätt.

2 §. *Den lokala avdelningens säte.* Paragrafen innehåller bestämmelser om den lokala avdelningens säte. Den lokala avdelningen är belägen i Helsingfors. Orten för sätet ska anmälas till den administrativa kommittén redan i samband med begäran om inrättande av en lokal avdelning.

3 §. *Rättegångsspråket.* Paragrafen innehåller bestämmelser om rättegångsspråket vid den lokala avdelningen. Grundlagens 17 § innehåller bestämmelser om finska och svenska språkets ställning som nationalspråk. Enligt paragrafen tryggas vars och ens rätt att hos domstol och andra myndigheter använda sitt eget språk samt att få expeditioner på sitt eget språk. Allmänna bestämmelser om tryggnad av rättigheterna att använda nationalspråken har utfärdats genom språklagen (423/2003). Nödvändigheten av reglering som eventuellt avviker från språklagen måste motiveras särskilt (GrJU 50/2010 rd).

Bestämmelser om rättegångsspråket vid den enhetliga patentdomstolens förstainstansrätt finns i artikel 49 i avtalet. Enligt 49.1 ska rättegångsspråket vid domstolens lokala avdelningar vara ett av Europeiska unionens officiella språk. Rättegångsspråket vid lokala avdelningar kan vara det officiella språket eller de officiella språken i den stat som är värd för avdelningen. Enligt 49.2 kan de avtalsslutande medlemsstaterna utöver eller i stället för sitt eget officiella språk fastställa ett eller flera av Europeiska patentverkets officiella språk, vilka är engelska, franska och tyska, som rättegångsspråk för sin avdelning.

I regeringens proposition RP 45/2015 rd föreslås det att handläggningsspråket för avdelningen i Finland ska vara finska, svenska och engelska. Bestämmelser om detta finns i paragrafens *I mom.* Handläggningsspråken är således utöver Finlands officiella språk också engelska. Avdelningen ska meddela sina avgöranden på handläggningsspråket.

Flera omständigheter talar för att det föreskrivs om engelska som rättegångsspråk. Samtliga avgörande sammansättningar vid avdelningar av den enhetliga patentdomstolens förstainstansrätt är multinationella och i dem ingår domare från minst två avtalsslutande medlemsstater. Behovet av tolkning minskar om det blir möjligt att använda engelska som handläggningsspråk.

Enligt artikel 33.1 i avtalet om en enhetlig patentdomstol bestäms en enskild avdelnings behörighet antingen enligt den medlemsstat där det faktiska intrånget eller hotet om intrång har ägt rum eller enligt den medlemsstat där svaranden har sitt hemvist. Käranden kan i princip välja vid vilken behörig regional eller lokal avdelning han eller hon väcker talan. Genom sitt val

kan kändan inverka på hur rättegångsspråket för talan bestäms. Om handläggningsspråken vid den lokala avdelningen i Finland endast var Finlands officiella språk, skulle detta troligen leda till att en kändan från ett annat avtalslutande land än eventuellt Sverige skulle försöka väcka talan vid en annan behörig avdelning än den lokala avdelning som finns i Finland. Ett sådant resultat skulle inte ligga i finländska svarandes intresse. Om ett ärende kan handläggas på engelska förbättras möjligheterna att utnyttja den lokala avdelning som finns i Finland.

I artikel 49.3—5 i avtalet föreskrivs det om möjligheten att handlägga och avgöra ärendet på det språk på vilket patentet beviljades. Enligt normhierarkin har bestämmelser i ett internationellt avtal alltid företräde framom nationell reglering. De nämnda punkterna i artiklarna blir därmed tillämpliga också när en avtalslutande stat har uppgivit att handläggningsspråket vid den avdelning som staten är värd för är t.ex. endast ett av Europeiska patentverkets officiella språk.

För klarhetens skull föreslås det att det i paragrafens 1 mom. tas in en hänvisning till nämnda punkter i artikeln, vilka alltså bildar ett undantag från huvudregeln gällande handläggningsspråket. I momentet konstateras det således att bestämmelser om handläggning och avgörande av ett ärende på det språk på vilket patentet beviljades finns i artikel 49.3—5 i avtalet om en enhetlig patentdomstol. Av bestämmelserna i avtalet följer i praktiken att handläggningsspråket vid den lokala avdelningen i vissa undantagsfall också kan vara franska eller tyska.

Enligt artikel 49.3 i avtalet får parterna enas om att använda det språk som använts för beviljande av patentet som rättegångsspråk. Villkoret för detta är dock att den behöriga sammansättningen i avdelningen godkänner språket som rättegångsspråk. Om sammansättningen inte godkänner ett på detta sätt valt språk, får parterna begära att ärendet hänskjuts till den centrala avdelningen.

Enligt artikel 49.4 får den behöriga satsen med parternas samtycke av praktiska skäl eller rättviseskäl besluta att använda det språk på vilket patentet beviljades som rättegångsspråk. Enligt artikel 49.5 får förstainstansrättens ordförande dessutom på begäran av en av parterna och efter att ha hört de andra parterna och den behöriga satsen besluta att använda det språk på vilket patentet beviljades som rättegångsspråk. Ordföranden ska vid prövningen ta hänsyn till alla relevanta omständigheter, inklusive parternas ställning och i synnerhet svarandes ställning. I ett sådant fall ska förstainstansrättens ordförande bedöma behovet av särskilda översättnings- och tolkningsarrangemang.

I paragrafen föreskrivs det inte i övrigt hur handläggningsspråket bestäms i ett enskilt ärende. Detta beror på att bestämmelser om hur handläggningsspråket bestäms finns i rättegångsreglerna (*Rules of Procedure*) för den enhetliga patentdomstolen, dvs. i patentdomstolens procedurbestämmelser. Enligt regel 14.2 a i processbestämmelserna kan kändan i sin egen sak välja handläggningsspråket bland de språk som den avtalslutande staten har utsett till den lokala avdelningens handläggningsspråk.

Regeln innehåller också ett undantag. När endast en regional eller lokal avdelning är behörig att handlägga en i artikel 33.1 a avsedd talan gällande intrång, ska ärendet enligt regel 14.2 b i rättegångsreglerna behandlas på det officiella språket i den stat där avdelningen är belägen, dvs. antingen på finska eller svenska när det gäller en lokal avdelning i Finland. En avtalslutande stat där det finns flera officiella språk kan enligt regel 14.2 b i rättegångsreglerna meddela att handläggningsspråket är svarandes språk.

Det föreslås att en bestämmelse om hur handläggningsspråket bestäms i ovan angivna situation ska tas in i paragrafens 2 mom. Om ett ärende enligt regel 14.2 b i rättegångsreglerna ska handläggas på det officiella språket i den stat där den lokala avdelningen är belägen, ska ären-

det vid den lokala avdelningen i Finland handläggas på svarandens språk, om inte parterna kommer överens om annat. Den enhetliga patentdomstolens administrativa kommitté ska underrättas om bestämmelsens innehåll samtidigt som rättegångsspråket för den i Finland belägna lokala avdelningen uppges.

4 §. *Ikraftträdande.* Enligt paragrafen bestäms det genom förordning av statsrådet om ikraftträdandet av lagen.

2 Ikraftträdande

För att en lokal avdelning av den enhetliga patentdomstolen ska kunna inrättas måste en lag om avdelningen stiftas.

På grund av förfarandet för inrättande ska lagen antas innan en begäran om inrättande ställs till den enhetliga patentdomstolens administrativa kommitté. Lagen kan dock inte träda i kraft innan avtalet träder i kraft internationellt och den enhetliga patentdomstolens administrativa kommitté har fattat beslut om att inrätta en lokal avdelning i Finland.

En ansökan om inrättande av en lokal avdelning kan inlämnas efter det att den provisoriska tillämpningen har inletts. Den administrativa kommittén kommer troligen att försöka fatta beslut om att inrätta regionala och lokala avdelningar så snart som möjligt, men en exakt tidpunkt för inrättandet kan inte förutses, inte heller när själva avtalet kommer att träda i kraft internationellt.

Avsikten är att lagen om inrättande av en lokal avdelning ska träda i kraft samtidigt som avtalet träder i kraft internationellt och på ett för Finland bindande sätt. Detta förutsätter dock att också beslutet om inrättande av en lokal avdelningen i Finland då har fattats.

I denna proposition föreslås det därför att det genom förordning av statsrådet föreskrivs om ikraftträdandet av lagen om en lokal avdelning av den enhetliga patentdomstolen så att lagen träder i kraft vid samma tidpunkt som lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet om en enhetlig patentdomstol och om tillämpning av avtalet eller, om beslut om inrättande av en lokal avdelning då ännu inte har fattats, så snart som möjligt efter det att beslutet om att inrätta en lokal avdelning har fattats.

Före ikraftträdandet kan man dock vidta de åtgärder som behövs för att inleda den lokala avdelningens verksamhet när lagen träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om en lokal avdelning av den enhetliga patentdomstolen i Finland

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lokal avdelning av den enhetliga patentdomstolen

I Finland finns det en sådan lokal avdelning av den enhetliga patentdomstolens förstainstansrätt som avses i artikel 7.1 i det i Bryssel den 19 februari 2013 ingångna avtalet om en enhetlig patentdomstol, nedan *den lokala avdelningen*.

2 §

Den lokala avdelningens säte

Den lokala avdelningens säte är i Helsingfors.

3 §

Rättegångsspråket

Den lokala avdelningen använder antingen finska, svenska eller engelska som handläggningsspråk och meddelar sina avgöranden på handläggningsspråket. Bestämmelser om handläggning och avgörande av ett ärende på det språk på vilket patentet beviljades finns i artikel 49.3—49.5 i avtalet om en enhetlig patentdomstol.

Om handläggningsspråket enligt regel 14.2 b i rättegångsreglerna för den enhetliga patentdomstolen är antingen finska eller svenska och parterna inte kommer överens om vilket språk som ska användas, handläggs ärendet på svarandens språk.

RP 87/2016 rd

4 §

Ikraftträdande

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av statsrådet.

Helsingfors den 26 maj 2016

Statsminister

Juha Sipilä

Justitie- ja arbetsminister Jari Lindström